

Els **pobres** salvaran el món

Oriol Xirinachs

EMAÚS 144

CPL
editorial

La col·lecció Emaús vol oferir llibres de lectura assequible que ajudin a viure el camí cristià en el moment actual. Per això porta el nom d'aquell poble cap a on anaven dos deixebles desesperançats quan es van trobar amb Jesús, que es va posar a caminar al costat seu, i els va fer entendre i viure la novetat de l'Evangelí.

Oriol Xirinachs

Els pobres salvaran el món

Col·lecció Emaús 144
Centre de Pastoral Litúrgica

Director de la col·lecció Emaús: Mercè Solé

Disseny de la coberta: Mercè Solé

Dibuix de la coberta: © Cesc

Il·lustracions interiors: © Agustín de la Torre Zarazaga

© Edita: CENTRE DE PASTORAL LITÚRGICA

Nàpols 346, 1 – 08025 Barcelona

Tel. (+34) 933 022 235

cpl@cpl.es – www.cpl.es

Primera edició: setembre de 2017

Tercera impressió: abril de 2019

ISBN: 978-84-9165-063-8

Dipòsit legal: B 22654-2017

Printed in UE

Imprimeix: Ulzama Digital, S.L.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si us cal fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

¿DINERS O AMISTAT?

Guanyeu-vos amics a costa del diner, que és enganyós, perquè, quan tot s'hagi acabat, us rebïn a les estances eternes. (Lc 16,9)

El fill pròdig, amb la seva herència passa un primer temps envoltat d'amics i amigues, i l'home viu feliç. En una societat on tot es compra i té un preu també es poden comprar els amics. Fins i tot hi ha empreses que "lloguen" senyores com a companyes per assistir a recepcions i poder lluir; sabem que avui un dels paràmetres per situar-se en els primers llocs del ranking humà, és el nombre de contactes que un té en el facebook. I malgrat tot, un dels mals més simptomàtics del nostre món és la soledat.

El Manel, un home ben situat, que va anar a parar al carrer, un dia em deia, i deu ser veritat, que la gent, quan veu una persona vivint al carrer, allò que pensa primer és el fred que deu passar o les dificultats per satisfer les seves necessitats d'higiene o alimentació, i afegia que allò que a ell el feia patir més era la terrible soledat; el no tenir ningú. Sense voler fer desdir aquells que compren mocadors o encenedors als qui els venen en el metro, Gerardo em deia que ell es treia gairebé els mil euros mensuals; això sí, "treballant" moltes hores. No sé si es pot generalitzar el cas. El que

vull dir és que ens és més fàcil donar diners que establir i oferir amistat. El diner ens deixa tranquils i ens permet desentendre'ns, mentre que l'amistat ens lliga al pobre. Però el diner no ens ha d'estalviar l'amistat, sinó que, en tot cas, l'hem de fer servir per fer amistat. "I jo us dic: Guanyeu-vos amics a costa del diner, que és enganyós, perquè, quan tot s'hagi acabat, us rebin a les estances eternes" (Lc 16,9). El bon samarità ho va entendre així, i per això no es conforma amb pagar l'hostaler sinó que torna per veure aquell home que ha recollit, perquè s'hi ha lligat. Recordem que una de les acusacions de Jesús és precisament que era amic de publicans i pecadors (Mt 11,19).

I, per si cal, recordem que l'amistat de veritat només es pot donar entre iguals, i nosaltres mai no acabarem de ser-ho, però no és impossible. Hem tingut i conegut bons mestres que ens ho garanteixen. I també cal dir que quan aconseguim viure l'amistat amb els pobres tindrem la certesa que no és una amistat interessada sinó que és una veritable amistat.

Tu saps de què parles quan ens dius amics. I ho saps perquè ets capaç de ser-ho fins hi tot tenint com a tal Judes quan et traeix. Ell ha preferit les trenta monedes a aquesta amistat teva. Ell es queda en la soledat més absoluta i tu continues agafat a l'amistat amb el Pare. I deixaràs com a herència la teva amistat als pobres i només amb ells podrem gaudir-ne amb la certesa que és una amistat desinteressada i no com la d'aquells amics del fill pròdig que només ho eren mentre pagava ell.

EL POBRE, MESURA HUMANA

No us tingueu per més del que sou; tingueu una idea justa de vosaltres mateixos, assenyadament, cadascú segons la mesura de la fe que Déu li ha concedit. (Rm 12,3)

En el nostre món hem establert tota una sèrie de criteris per tal d'establir el rànking de categories humanes i socials. Hi ha barris residencials i barris populars; “bones” famílies, i altres que no ho deuen ser tant; professions liberals i servils; classes altes i classes baixes... I podríem allargar la llista que fa Eduardo Galeano en el poema “Los nadie”: hi ha religió i supersticions, hi ha cultura i folklore, hi ha éssers humans i recursos humans, els qui tenen nom i els qui són un número... I ja entenem qui són els primers i quins els segons.

Ara bé, tots tendim a buscar maneres de ser “més del que som”, per tal de passar a primera divisió. Ja sabem que pel que fa al cos hi ha algunes maneres d'aconseguir un cert creixement, ja sigui amb hormones o amb postissos, o dopant-nos. I pel que fa a tot allò que creiem que fa la persona també hi ha postissos: unes formes que hem catalogat d'urbanitat; unes experiències comprades a l'agència corresponent; poder alternar en uns encontres o actes socials... Però la saviesa

popular ho té molt clar: “Aunque la mona se vista de seda...”. I acabem organitzant un món que sembla un ball o un concurs de gegants en una festa major. Però que quan s’acaba veiem com aixecant les faldilles surt un homenet cansat i suant. I és que carregar aquesta doble personalitat, a la llarga, és esgotador. I en la vida real, a més, descaradament ridícul.

Nosaltres no tindrem pas la gosadia d’igualar-nos o comparar-nos als qui es recomanen a ells mateixos; aquests es prenen com a mesura i punt de comparació, i amb això demostren no tenir seny. Nosaltres, en canvi, no ens gloriarem fora mida, perquè prou coneixem la mesura i el límit que Déu ens ha assignat, i que són els d’haver arribat fins a vosaltres. (2Co 10,12-13)

I, és clar, com que tots portem aquest desig de ser gegant, també els cristians, quan ens trobem amb l’Evangeli, que és un vestit que sempre ens vindrà gran, tenim dues opcions. O bé fer-ne un gegant a base de formes, pràctiques i positures... postissos! O bé retallar-lo i fer-nos un Evangeli a la mida: filactèries, ocupar els primers llocs, que soni la moneda a la bacina...!

Coneixent aquesta desmesura humana, el temptador proposa a Jesús, ja al començament del seu ministeri, que actuï desmesuradament per tal de guanyar-se el personal. Però Jesús és el Jesús que va saber reconèixer aquell nen que en entrar al temple i veure el sant-crist, es girà cap a mi i em preguntà: “¿aquest és el ‘diosito’?”. Tot l’himne de Filipencs 2 sintetitzat! És el Déu fet mesura humana per tal “que arribem a ser plenament humans quan som més que humans quan

permetem a Déu que ens dugui més enllà de nosaltres mateixos per assolir el nostre ésser més veritable (*Evangelii Gaudium*, núm. 8)

La mesura humana és la que és i no creixerà, tal com diu Tagore, forçant els pètals de la flor, sinó que ha de respectar el seu procés: “Amb el Regne de Déu passa com quan un home sembra la llavor a la terra: tant si dorm com si està despert, de nit i de dia, la llavor germina i creix, sense que ell sàpiga com. La terra, tota sola, dona fruit: primer brins, després espigues, i finalment blat granat dins les espigues” (Mc 4,26-28).

Per això només els pobres que no poden afegir res a la seva mesura, i que jo dic que són uns gegants en miniatura, ens ensenyen a viure l’Evangeli com aquell vestit, que sí, que ens ve gran. Però no el retallem, sinó que el vivim com una crida a créixer, ja que: “Mireu quina prova d’amor ens ha donat el Pare: ser anomenats fills de Déu. I ho som! Però el món no ens reconeix, perquè no l’ha reconegut a ell. Estimats, ara som fills de Déu, però encara no s’ha manifestat allò que serem. Sabem que, quan es manifestarà, serem semblants a ell, perquè el veurem tal com és” (1Jn 3,1-2).

Ens conformem amb ben poc quan acceptem que en el naixement i la mort tots som iguals. Però desgraciadament entre el naixement i la mort uns són més iguals que els altres. I anem construint pedestals per enlairar-nos per sobre els altres. Insensats que som! Només tu, fent-te pedestal ens pots aixecar, com ho fa la mare amb la criatura, a la mesura humana a què tots estem cridats i que no és altra que la teva.

▣ ¿“DIGNITATS” O DIGNITAT?

Ben al contrari, els membres del cos que semblen més febles són els més necessaris; els que ens semblen menys dignes, els cobrim amb més honor. (1Co 12,22-23)

Segurament que tots hem rigut les gràcies d'algun “Jai-mito”. Ja sabem què volem dir: quan un petit fa o diu alguna cosa que no correspon a la seva edat sinó a una persona gran. O a l'inrevés, hem vist o hem fet allò de voler parlar com ells amb un llenguatge infantil amb la intenció de fer-nos entendre millor. Crec que els pedagogs ens diran que totes dues coses són negatives. Els nens són nens i no uns adults en petit, i per això ens hi hem de relacionar d'adults a petits, cadascú tal com és, ja que és la manera d'ajudar-los a créixer. Bé, això amb els petits pot fer una certa gràcia, però amb el que ens trobem sovint és que en algunes relacions entre adults continuem actuant igual. ¿No ens sentim sovint tractats com a criatures per part de les autoritats, com si no tinguéssim criteri o no sabéssim el que volem? ¿Cert populismes no són una manera de voler posar-se falsament a la nostra “pobra” alçada? Suposo que aquestes situacions les viurem com una ofensa a la nostra dignitat. Però probablement, i amb la major bona voluntat, fem el mateix amb el pobres.

Penso en una entitat que acull nois i noies que no encaixen en els instituts oficials per les seves històries d'exclusió i desestructuració. Allí, amb la seva bona manera de fer, troben la motivació per lluitar per una segona oportunitat, i els seus responsables tenen clar que són educadors i alumnes, conjuntament, els actors i protagonistes del seu progrés.

El dia que presentaven un llibre-memòria de la seva activitat, a més de responsables de l'Administració i de l'entitat, hi havia un noi i una noia que prenen part de la formació. Per part de la direcció, la seva presència allí era totalment coherent amb la seva filosofia. En un moment en què el presentador va preguntar a la noia la seva opinió sobre la seva experiència, la noia amb tota la seva espontaneïtat va respondre que “de p... mare!”. Com era d'esperar, el somriure complaent, comprensiu i benèvol va ser unànime. Va fer gràcia! Se la disculpava! La veïem actuant com a una persona madura i educada, i ara li sortia la seva autèntica realitat. En el fons hi vaig veure aquest esquema de relació entre nosaltres, la societat “normal” i els pobres. Em va sorprendre la dignitat de tota la actuació dels xicots amb els seus estils, cultura, estadi de maduració..., però nosaltres encara els veïem com a pobres nois que aparenten una maduresa que considerem superficial perquè no es correspon amb la nostra visió. Doncs sí! Es tractava d'una maduresa i una dignitat real. Amb una diferència fonamental i és que mentre a nosaltres aquesta dignitat se'ns suposa formant part del nostre ADN (i ja no cal dir la de les “digníssimes autoritats”!), ells que com a persones mereixen la mateixa dignitat, per a ser reconeguda se l'han de guanyar.

Ajudar els pobres a descobrir la seva dignitat, o a recuperar-la, si l'han perduda, no sempre és fàcil. Primer de tot cal creure-hi. Vol dir “no riure les seves gracies”; és a dir no fer manifestacions extraordinàries i falses dels seu progressos, i no caure en col·leguismes fàcils que rebaixarien el model amb qui contrastar-se.

Jesús es troba una societat on tota la gent era considerada “gentussa maleïda” per part de les “digníssimes autoritats”: “Només hi creu aquesta gentussa que ignora la Llei i són uns maleïts!” (Jn 7,48). I ell no dona res per perdut perquè creu en la dignitat d'aquella dona encorbada –sotmesa–, perquè també és filla d'Abraham (Lc 13,16), ni apaga el ble que fumeja, perquè es pot revifar la flama. Però tampoc fa rebaixes i quan cal dirà “no pequis més”. Però també sabrà reconèixer sense fer escarafalls els progressos quan “la teva fe t'ha salvat”.

Només des del pobre puc descobrir la meva dignitat de fill de Déu, que continuo tenint quan em rebaixo, i que no creix quan faig gracies.

Quan venim a rebre't en l'Eucaristia reconeixem que no en som dignes. Però quan sortim del temple i podríem esdevenir dignes, servint, i servint els pobres, aleshores no ho fem perquè creiem que servir ens fa indignes i menysté la nostra dignitat. Tu, Senyor, no perds la dignitat quan rentes els peus als teus deixebles. Fes-me aprendre, Senyor, que no es perd pas la dignitat servint, i ajuda'm a servir els pobres amb la teva mateixa dignitat.